

L A T I N S K   P O E S I

ett litet urval dikter av

MARTIALIS

CATULLUS

OVIDIUS

HORATIUS

till elevers fromma
sammanställt av
Ulf Swedjemark

MARTIALIS

V, 43

Thais habet nigros, niveos Laecania dentes.
Quae ratio est? Emptos haec habet, illa suos.

niveus a. 3 snövit
ratio = *causa*
emo emi emptum 3 köpa

I, 19

Si memini, fuerant tibi quattuor, Aelia, dentes.
Expulit una duos tussis et una duos.
Iam segura potes totis tussire diebus.
Nil, istic quod agat, tertia tussis habet.

fuerant = *erant*
expello -puli -pulsum 3 fördriva, stöta bort
tussis -is f. hosta
tussio 4 hosta

I, 10

Petit Gemellus nuptias Maronillae
et cupit et instat et precatur et donat.
Adeone pulchra est? Immo foediùs nū est.
Quid ergo in illa petitur et placet? Tussit.

nuptiae -arum fpl bröllop
insto 1 envisas
adeo så, till den grad
immo faktiskt;
foedus a 3 ful, hemsk

VIII, 12

Uxorem quare locupletem ducere nolim,
quaeritis? Uxori nubere nolo meae.
Inferior matrona suo sit, Prisce, marito.
Non aliter fiunt femina virque pares.

locuples -pletis a 1 rik
uxorem ducere gifta sig (om män)
nubo nupsi nuptum 3 gifta sig (om kvinnor)
inferior -ius underlägsen
par a 1 lik, jämbördig

IX, 5

Nubere vis Prisco. Non miror, Paula. Sapisti.
Ducere te non vult Priscus. Et ille sapit.

sapio 3 ha smak, vara klok

X, 8

Nubere Paula cupit nobis. Ego ducere Paulam
nolo: anus est. Vellem, si magis esset anus.

ānus -us f gammal kärring

V, 47

Numquam se cenasse domi Philo iurat, et hoc est:
non cenat, quotiens nemo vocavit eum.

hoc est 'detta betyder'
quotiens så ofta som
vocavit = *invitavit*

MARTIALIS

I, 47

Nuper erat medicus, nunc est vespillo Diaulus;
quod vespillo facit, fecerat et medicus.

nuper nyss; *vespillo* -onis m
likbärare; *quod* det som
vespillo resp. *medicus*
‘såsom likbärare/läkare’
fecerat ‘gjorde’

V, 9

Languebam. Sed tu comitatus protinus ad me
venisti centum, Symmache, discipulis.
Centum me tetigere manus aquilone gelatae.
Non habui febrem, Symmache. Nunc habeo.

langueo -ui 2 känna sig matt
comitatus ledsagad (hit hör
centum discipulis)
protinus adv. raka vägen
tetigere av *tango*
aquilo -onis m nordanvind; *gelo* 1
(ned)kyla

VI, 53

Lotus nobiscum est, hilaris cenavit, et idem
inventus mane est mortuus Andragoras.
Tam subitae mortis causam, Faustine, requiris?
In somnis medicum viderat Hermocraten.

lotus est (av *lavo* 1) ‘badade’
hilaris a 2 glad; idem ‘ändå’ § 111
mane ‘på morgonen’
requiro 3 fråga efter

II, 8

Quid mihi reddat ager, quaeris, Line, Nomentanus?
Hoc mihi reddit ager: te, Line, non video.

reddo 3 ge i avkastning;
Nomentanus a 3 (av *Nomentum* -i n
småstad n.o. om Rom)
non video ‘jag slipper se’

V, 73

Non donem tibi cur meos libellos
oranti totiens et exigenti,
miraris, Theodore? Magna causa est:
dones tu mihi ne tuos libellos.

cur varför; *libellus* -i m liten bok
totiens så ofta
exigo -egi -actum 3 begära
miror dep 1 (be)undra

II, 12

Esse quid hoc dicam, quod olent tua basia myrrham
quodque tibi est numquam non alienus odor?
Hoc mihi suspectum est, quod oles bene, Postume,
semper.
Postume, non bene olet, qui bene semper olet.

hoc esse quod ‘att detta betyder att’
oleo -ui 2 lukta, dofta
basium -ii n kyss;
tibi est ‘du har’;
alienus a 3 främmande, en annans
(*non alienus* [sin] egen)

CATULLUS

LI

Ille mi par esse deo videtur,
 ille, si fas est, superare deos,
 qui sedens adversus identidem te
 spectat et audit

Ille...qui 'Han...som'; *mi* = *mihi*
fas est det är rätt att (säga så)
adversus te 'mittemot dig'
identidem jämt

- 5 dulce ridentem, misero quod omnes
 eripit sensus mihi, nam simul te,
 Lesbia, aspexi, nihil est super mi
 vocis in ore,

dulce = *dulciter*; *eripio* 3 rycka bort
simul så snart som
aspicio -spexi -spectum 3 (få) se
nihil vocis 'ingen röst'; *super* 'kvar'

- 10 lingua sed torpet, tenuis sub artus
 flamma demanat, sonitu suopte
 tintinant aures, gemina teguntur
 lumina nocte.

torpeo -ui 2 vara domnad
tenuis a 2 fin; *artus -us* m lem, led;
demāno 1 flyta ned; *suo-pte* sin egen
tintino 1 genljuda, ringa; *auris -is* f öra;
geminus a 3 dubbel; *lumen -inis* n ljus; öga

- Otium, Catulle, tibi molestum est.
 Otio exsultas nimiumque gestis.
 15 Otium et reges prius et beatas
 perdidit urbes.

otium -ii n sysslolöshet, dagdriveri
molestus a 3 besvärlig;
exulto 1 jubla, förhäva sig; *nimum* för mycket
gestio 4 vara vild, yr; *et...et* både...och
beatus a 3 lycklig, välmående
perdo -didi -ditum 3 förstöra

V

- Vivamus, mea Lesbia, atque amemus
 rumoresque senum severiorum
 omnes unius aestimemus assis.
 Soles occidere et redire possunt;
 5 nobis, cum semel occidit brevis lux,
 nox est perpetua una dormienda.
 Da mi basia mille, deinde centum,
 dein mille altera, dein secunda centum,
 deinde usque altera mille, deinde centum.
 10 Dein, cum multa milia fecerimus,
 conturbabimus illa, ne sciamus
 aut ne quis malus invidere possit,
 cum tantum sciat esse basiorum.

rumor -oris m rykte, prat
senex senis m gubbe
severus a 3 sträng; *aestimo* 1 värdera
unius assis 'till ett enda korvöre'
occido -cidi - 3 falla; gå ned; slockna
nobis est dormienda 'vi måste sova'
basium -ii n kyss; *usque* oavbrutet
conturbo 1 blanda ihop (räkningen av)
ne quis malus 'för att ingen ondsint'
invideo -vidi -visum 2 se snett på,
 avundas
tantum esse basiorum 'att det är (så
 mycket av kyssar=) just så många kyssar'

CATULLUS

VII

- Quaeris, quot mihi basiationes
 tuae, Lesbia, sint satis superque.
 Quam magnus numerus Libyssae arenae
 laserpiceris iacet Cyrenis
 5 oraculum Iovis inter aestuosi
 et Batti veteris sacrum sepulcrum,
 aut quam sidera multa, cum tacet nox,
 furtivos hominum vident amores -
 tam te basia multa basiare
 10 vesano satis et super Catullo est,
 quae nec pernumerare curiosi
 possint nec mala fascinare lingua.

XLIII

- Salve, nec minimo puella naso
 nec bello pede nec nigris ocellis
 nec longis digitis nec ore sicco
 nec sane nimis elegante lingua,
 5 decoctoris amica Formiani.
 Ten provincia narrat esse bellam?
 Tecum Lesbia nostra comparatur?
 O saeculum insapiens et infacetum!

CIX

- Iucundum, mea vita, mihi proponis amorem
 hunc nostrum inter nos perpetuumque fore.
 Di magni, facite ut vere promittere possit
 atque id sincere dicat et ex animo,
 5 ut liceat nobis tota perducere vita
 aeternum hoc sanctae foedus amicitiae.

LXX

- Nulli se dicit mulier mea nubere malle
 quam mihi, non si se Iuppiter ipse petat.
 Dicit; sed mulier cupido quod dicit amanti,
 in vento et rapida scribere oportet aqua.

LXXXV

- Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.
 Nescio, sed fieri sentio et excrucior.

(Prosaöversättning)

Du frågar, Lesbia, hur många kyssar
 av dig som är nog och övernog för mig.
 Lika många som de libyska sandkornen
 som ligger i det silfionbärande Kyrene
 mellan den brännhete Iuppiters orakel
 och den gamle Battus' heliga grav,
 eller lika många som stjärnorna som,
 då natten tiger, tittar på människors
 förstulna kärleksnöjen - att du kysser
 så många kyssar är nog och övernog för
 den galne Catullus, så att inte nyfikna
 kan räkna dem eller en ond tunga uttala
 en besvärjelse mot dem.

nasus -i m näsa; *minimo naso*
 abl. qualitatis; *ocellus* -i m öga
digitus -i m finger; *os oris* n mun
siccus a 3 torr; *sane* sannerligen; *nimis*
 alltför, särskilt; *decoctor -oris* m bankruttör
ten = *te-ne*; *provincia* 'folk på landet'

infacetus a 3 smaklös, plump

iucundum 'såsom något ljuvt';
propono -posui -positum 3
 föreslå (+ ack.m.inf.); *fore*
 fut. inf. av *esse*; *vere* sanningsenligt
sincere uppriktigt
ex animo 'av hjärtat'
perduco -dixi -ductum 3 genomföra,
 fullfölja; *foedus -eris* n fördrag, avtal, pakt

malle § 46; *non si* 'ej ens om'
se 'henne'; *sed quod m. dicit*
 'men det som ...';
cupidus a 3 kärlekskrank
amans -antis m älskare
rapidus a 3 snabb(t rinnande)

qua-re (på grund av vilken sak) varför
fortasse kanske; *requiro* 3 fråga
fieri 'att det sker'; *excrucio* 1 plåga

CATULLUS

LXXII

- Dicebas quondam solum te nosse Catullum,
 Lesbia, nec prae me velle tenere Iovem.
 Dilexi tum te non tantum ut vulgus amicam,
 sed pater ut gnatos diligit et generos.
 5 Nunc te cognovi; quare etsi impensius uror,
 multo mi tamen es vilior et levior.
 Qui potis est? inquis. Quod amantem iniuria
 talis
 cogit amare magis sed bene velle minus.

no[vi]sse perf. inf. av *nosco novi notum* 3
 lära känna (ofta med "sexuell" bibetydelse)
prae me 'hellre än mig'
teneo här: hålla i famnen
diligo -lexi -lectum 3 älska
non tantum inte bara; *ut* såsom
vulgus -i n (!) folk, gemene man
gnati -orum mpl (äldre form = *nati*) barn
gener -eri m svärson; *co-gnovi* = *novi*
quare (rel. ankn.) därför
etsi även om; *impensius* 'häftigare'
uro ussi ustum 3 bränna
vilis a 2 billig; *levis* a 2 lätt = ej tung
qui potis est 'hur är det möjligt'
quod 'jo, därför att'
iniuria -ae f oförrätt, skymf
cogo coegi coactum 3 tvinga

VIII

- Miser Catulle, desinas ineptire
 et quod vides perisse perditum ducas.
 Fulsero quondam candidi tibi soles,
 cum ventitabas, quo puella ducebat,
 5 amata nobis, quantum amabitur nulla.
 Ibi illa multa tum iocosa fiebant,
 quae tu volebas nec puella nolebat.
 Fulsero vere candidi tibi soles.
 Nunc iam illa non vult - tu quoque,
 impotens, noli
 10 nec quae fugit sectare nec miser vive,
 sed obstinata mente perfer, obdura!
 Vale, puella! Iam Catullus obdurat
 nec te requiret nec rogabit invitam:
 at tu dolebis, cum rogaberis nulla.
 15 Scelestus, vae te! Quae tibi manet vita?
 Quis nunc te adibit? Cui videberis bella?
 Quem nunc amabis? Cuius esse diceris?
 Quem basiabis? Cui labella mordebis?
 At tu, Catulle, destinatus obdura!

desino -sii -situm 3 sluta; *ineptio* 4 vara fånig
quod 'det som'; *per-eo -ii -itum -ire* 4 gå i kras
per-do -didi -ditum 3 förlora
ducas här 'anse'; *fulgeo fulsi* - 2 stråla, lysa
ventito 1 jämt komma; *quo* dit, vart
nobis (dat. agentis) 'av oss'
iocosa 'kärlekslekar'; *quoque* (efterställt) även;
impotens 'som ej kan göra något åt saken'
nec sectare (imperat. - *sector* dep 1 förfölja)
[eam] quae fugit
obstinata mente (med) envist (sinne)
perfero härda ut; *obduro* 1 vara hård
requiro 3 söka (efter); *invitus* a 3 ovillig
rogaberis nulla (du efterfrågas såsom ingen=)
 alls ingen frågar efter dig
scelestus a 3 brottslig; *ad-eo -ii -itum -ire*
 besöka
Cui videberis (För vem ska du synas=)
 Vem ska tycka att du är
alcis esse vara ngns, tillhöra ngn
basio 1 kyssa; *labellum -i n* läpp
mordeo momordi morsum 2 bita (sönder)
destinatus 'när du nu bestämt dig'

CATULLUS

LXXVI

Si qua recordanti benefacta priora voluptas

est homini, cum se cogitat esse pium
nec sanctam violasse fidem nec foedere nullo

divum ad fallendos numine abusum homines,
5 multa parata manent tum in longa aetate, Catulle,
ex hoc ingrato gaudia amore tibi.

Nam quaecumque homines bene cuiquam aut dicere
possunt

aut facere, haec a te dictaque factaque sunt;
omnia quae ingratae perierunt credita menti.

10 Quare cur te iam | amplius excrucies?
Quin tu animum offirmas atque istinc tete reducis
et dis invitis desinis esse miser?

Difficile est longum subito deponere amorem.

Difficile est, verum hoc qua libet efficias.

15 Una salus haec est, hoc est tibi pervincendum;
hoc facias, sive id non pote sive pote.

O di, si vestrum est misereri aut si quibus umquam
extremam iam ipsa in morte tulistis opem,
me miserum aspice et, si vitam puriter egi,

20 eripite hanc pestem perniciemque mihi,
quae mihi subrepens imos ut torpor in artus
expulit ex omni pectore laetitas.

Non iam illud quaero, contra ut me diligat illa
aut, quod non potis est, esse pudica velit -

25 ipse valere opto et taetrum hunc deponere morbum.
O di, reddite mi hoc pro pietate mea!

Finns för en mänska, som drar sig till minnes det goda hon
gjorde,

njutning i tanken att gott hjärta hon alltid har haft,
aldrig brutit sitt ord och i ingen förbindelse svekfullt
gudarnas heliga namn nyttjat att människor bedra,
då har du samlat ihop från en tacklös kärlek, Catullus,
många fröjder att ta fram varje dag i ditt liv.

Ty allt gott som en mänska kan uti ord eller gärning

visa en annan, har du visat i gärning och ord.

Allt förgäves tyvärr på en tacklös mänska du slösat!

Vartill tjänar det då längre att plåga dig själv?

Varför gör du dig inte hård, ger dig av ifrån henne,
slutar att vändas och tro gudarna gillar det här?

Svårt det är att plötsligt bli kvitt en långvarig kärlek.

Ja, det är svårt, men ändå, vad det än kostar, försök!

Lycka och liv det gäller; nu måste du ovillkorligt
genomföra det här - om du så kan eller ej.

Gudar, så visst som ni brukar visa misskund, så visst som
någon omsider ni sänt hjälp i hans yttersta stund,

se till mig i min nöd och, så visst som mitt liv varit rent,
ryck iväg denna pest, plågan som blir min död;

likt ett förlamande gift den spritt sig djupt inne i kroppen,
därtill fördrivit fröjd, glädje från hela mitt bröst.

Numer begär jag ej detta att hon ska besvara min kärlek
eller, vad hon ej kan, vilja trohet mot mig -

blott att jag själv får må väl och bli kvitt min förfärliga sjukdom.

Gudar, förläna mig det - gott har mitt hjärta ju vart!

Elias Janzons översättning, reviderad och moderniserad

CATULLUS

XI

Furi et Aureli, comites Catulli,
sive in extremos penetrabit Indos,
litus ut longe resonante Eoa
tunditur unda,

Furius och Aurelius, ni som följer
mig, om än till Indiens gräns jag tränger,
där eoisk våg med ett väldigt sorl mot
stränderna brusar,

5 sive in Hyrcanos Arabasve molles
seu Sacas sagittiferosque Parthos
sive quae septemgeminus colorat
aequora Nilus,

- eller till hyrkaner, araber, sager
eller till pilbärande parther eller
dit, där sjufalt grenade Nilen gul sig
vältrar i havet -

sive trans altis gradietur Alpes
10 Caesaris visens monumenta magni -
Gallicum Rhenum, horrible aequor ulti-
mosque Britannos -

eller gånger över de höga Alper
att besöka Caesar den stores storverk,
Rhen i Gallien, stormiga sund och fjärran
boende briter -

omnia haec, quaecumque feret voluntas
caelitum, temptare simul parati,
15 pauca nuntiate meae puellae
non bona dicta:

ni som är beredda med mig att pröva,
vad än föreläggs mig av gudars vilja,
framför till "min flicka" i korthet inga
artighetsfraser:

cum suis vivat valeatque moechis,
quos simul complexa tenet trecentos,
nullum amans vere sed identidem omnium
20 ilia rumpens;

må hon leva väl med sin älskarskara -
flera hundra på samma gång hon famnar,
älskar ingen riktigt men älskar sönder
könet på alla -

nec meum respectet, ut ante, amorem,
qui illius culpa cecidit velut prati
ultimi flos, praetereunte postquam
tactus aratro est.

kärlek skall, som förr, hon ej från mig vänta.
Skulden bär hon själv att den dog, en blomma
lik vid ängens rand, som i förbifarten
träffats av plogen.

Elias Janzons översättning, reviderad och moderniserad

OVIDIUS

Quattuor aetates

- Aurea prima sata est aetas, quae vindice nullo
sponte sua sine lege fidem rectumque colebat.
Poena metusque aberant, nec verba minantia fixo
aere legebantur, nec supplex turba timebat
5 iudicis ora sui, sed erant sine vindice tuti.
Nondum caesa suis, peregrinum ut viseret orbem,
montibus in liquidas pinus descenderat undas,
nullaque mortales praeter sua litora norant.
Nondum praecipites cingebant oppida fossae;
10 non tuba directi, non aeris cornua flexi,
non galeae, non ensis erant; sine militis usu
mollia securae peragebant otia gentes.
Ipsa quoque immunis rastroke intacta nec ullis
saucia vomeribus per se dabat omnia tellus;
15 contentique cibus nullo cogente creatis
arbuteos fetus montanaque fraga legebant
cornaque et in duris haerentia mora rubetis
et, quae deciderant patula Iovis arbore, glandes.
Ver erat aeternum, placidique tepentibus auris
20 mulcebant zephyri natos sine semine flores.
Mox etiam fruges tellus inarata ferebat,
nec renovatus ager gravidis canebat aristis;
flumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant,
flavaque de viridi stillabant ilice mella.
- 25 Postquam, Saturno tenebrosa in Tartara misso,
sub Iove mundus erat, subiit argentea proles,
auro deterior, fulvo pretiosior aere.
Iuppiter antiqui contraxit tempora veris,
perque hiemes aestusque et inaequales autumnos
et breve ver spatiis exegit quattuor annum.

OVIDIUS

Quattuor aetates (forts.)

Tum primum siccis aër fervoribus ustus
canduit et ventis glacies astricta pependit.
Tum primum subiere domus - domus antra fuerunt
et densi frutices et vinctae cortice virgae.

- 35 Semina tum primum longis Cerealia sulcis
obruta sunt, pressique iugo gemuere iuveni.

Tertia post illam successit aënea proles,
saevior ingeniis et ad horrida promptior arma,
non scelerata tamen. De duro est ultima ferro.

- 40 Protinus irrupit venae peioris in aevum
omne nefas: fugere pudor verumque fidesque.
In quorum subiere locum fraudesque dolique
insidiaeque et vis et amor sceleratus habendi.
Vela dabat ventis - nec adhuc bene noverat illos -
45 navita; quaeque diu steterant in montibus altis,
fluctibus ignotis insultavere carinae,
communemque prius, ceu lumina solis et auras,
cautus humum longo signavit limite mensor.
Nec tantum segetes alimentaue debita dives
50 poscebatur humus, sed itum est in viscera terrae,
quasque recondiderat Stygiisque admoverat umbris,
effodiuntur opes, irritamenta malorum.

Iamque nocens ferrum ferroque nocentius aurum
prodierat; prodit bellum, quod pugnat utroque,

- 55 sanguineaue manu crepitantia concutit arma.
Vivitur ex rapto; non hospes ab hospite tutus,
non socer a genero; fratrum quoque gratia rara est:
imminet exitio vir coniugis, illa mariti;
lurida terribiles miscent aconita novercae;
60 filius ante diem patrios inquit in annos.
Victa iacet Pietas, et virgo caede madentes
ultima caelestum terras Astraea reliquit.

HORATIUSUr *CARMINA*

I, 4

Solvitur acris hiems grata vice veris et Favoni,
 trahuntque siccas machinae carinas,
 ac neque iam stabulis gaudet pecus aut arator igni
 nec prata canis albicant pruinis.

5 Iam Cytherea choros ducit Venus imminente luna
 iunctaeque Nymphis Gratiae decentes
 alterno terram quatunt pede, dum graves Cyclopum
 Vulcanus ardens visit officinas.

10 Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto
 aut flore, terrae quem ferunt solutae;
 nunc et in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
 seu poscat agna sive malit haedo.

Pallida mors aequo pulsat pede pauperum tabernas
 regumque turres. O beate Sesti,
 15 vitae summa brevis spem nos vetat inchoare longam.
 Iam te premet nox fabulaeque Manes

et domus exilis Plutonia; quo simul mearis,
 nec regna vini sortiere talis
 nec tenerum Lycidan mirabere, quo calet iuventus
 20 nunc omnis et mox virgines tepebunt.

I, 5

Quis multa gracilis te puer in rosa
 perfusus liquidis urget odoribus
 grato, Pyrrha, sub antro?
 Cui flavam religas comam

5 simplex munditiis? Heu, quotiens fidem
 mutatosque deos flebit et aspera
 nigris aequora ventis
 emirabitur insolens,

qui nunc te fruitur credulus aurea,
 10 qui semper vacuum, semper amabilem
 sperat, nescius aurae
 fallacis! Miseri, quibus

intentata nites! Me tabula sacer
 votiva paries indicat uvida
 15 suspendisse potenti
 vestimenta maris deo.

HORATIUSUr *CARMINA*

I, 11

- Tu ne quaesieris - scire nefas - quem mihi, quem tibi
finem di dederint, Leuconoë, nec Babylonios
temptaris numeros. Ut melius, quidquid erit, pati!
Seu plures hiemes seu tribuit Iuppiter ultimam,
5 quae nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum: sapias, vina liques et spatio brevi
spem longam reseces. Dum loquimur, fugerit invida
aetas. Carpe diem, quam minimum credula postero!

I, 13

Cum tu, Lydia, Telephi

cervicem roseam, cerea Telephi

laudas bracchia, vae meum

fervens difficili bile tumet iecur.

- 5 Tum nec mens mihi nec color
certa sede manet, humor et in genas
furtim labitur, arguens
quam lentis penitus macerer ignibus.

Uror, seu tibi candidos

- 10 turparunt humeros immodicae mero
rixae sive puer furens
impressit memorem dente labris notam.

Non, si me satis audias,

speres perpetuum dulcia barbare

- 15 laedentem oscula, quae Venus
quinta parte sui nectaris imbuit.

Felices ter et amplius,

quos irrupta tenet copula nec malis

divulsus querimoniis

- 20 suprema citius solvet amor die!

HORATIUSUr *CARMINA*

I, 22

Integer vitae scelerisque purus
 non eget Mauris iaculis neque arcu
 nec venenatis grava sagittis,
 Fusce, pharetra,

Den som lever redligen, fri från brott, be-
 höver icke mauriska spjut, ej båge,
 Fuscus, ej förgiftade pilar i ett
 svällande koger,

5 sive per Syrtes iter aestuosas
 sive facturus per inhospitalem
 Caucasum vel quae loca fabulosus
 lambit Hydaspes.

om han ock i brännande heta Syrten
 färdas, genom Kaukasus' karga obygd,
 längs den strand som sköljs av Hydaspes sägen-
 susande vatten.

Namque me silva lupus in Sabina,
 10 dum meam canto Lalagen et ultra
 terminum curis vagor expeditis,
 fugit inermem;

Ty en gång då Lalage jag besjög på
 promenad - för långt - i sabinerskogen,
 klar med sysslor, flydde en varg för mig fast
 ej jag bar vapen;

quale portentum neque militaris
 Daunias latis alit aesculetis
 15 nec Iubae tellus generat, leonum
 arida nutrix.

sådant monster krigiska dauner aldrig
 sett i vida skogar av ek, ej heller
 Jubas land, förtorkade lejonamman,
 fött och gett näring.

Pone me pigris ubi nulla campis
 arbor aestiva recreatur aura,
 quod latus mundi nebulae malusque
 20 Iuppiter urget;

Ställ mig uppå isiga fält där inget
 träd av sommarns värmande fläktar livas,
 molns och dimmors trakter i världen vilka
 Juppiter plågar.

pone sub curru nimium propinqui
 solis, in terra domibus negata -
 dulce ridentem Lalagen amabo,
 dulce loquentem.

Ställ mig uppå platser där solens vagn går
 alltför nära, öknar som hus ej byggts i -
 älska skall jag Lalage, ljuvligt glättig,
 pladdrande ljuvligt.

HORATIUSUr *CARMINA*

I, 37

Nunc est bibendum, nunc pede libero
pulsanda tellus; nunc Saliaribus
ornare pulvinar deorum
tempus erat dapibus, sodales!

5 Antehac nefas depromere Caecubum
cellis avitis, dum Capitolio
regina dementes ruinas
funus et imperio parabat

contaminato cum grege turpium
10 morbo virorum, quidlibet impotens
sperare fortunaque dulci
ebria, sed minuit furorem

vix una sospes navis ab ignibus,
mentemque lymphatam Mareotico
15 redegit in veros timores
Caesar, ab Italia volantem

remis adurgens, accipiter velut
molles columbas aut leporem citus
venator in campis nivalis
20 Haemoniae, daret ut catenis

fatale monstrum; quae generosius
perire quaerens, nec muliebriter
expavit ense nec latentes
classe cita reparavit oras;

25 ausa et iacentem visere regiam
vultu sereno, fortis et asperas
tractare serpentes, ut atrum
corpore combiberet venenum,

deliberata morte ferocior -
30 saevis Liburnis scilicet invidens
privata deduci superbo,
non humilis mulier, triumpho.

HORATIUSUr *CARMINA*

II, 3

Aequam memento rebus in arduis
servare mentem, non secus in bonis
ab insolenti temperatam
laetitia, moriture Delli,

5 seu maestus omni tempore vixeris
seu te in remoto gramine per dies
festos reclinatum bearis
interiore nota Falerni.

10 Quo pinus ingens albaque populus
umbram hospitalem consociare amant
ramis? Quid obliquo laborat
lympa fugax trepidare rivo?

Huc vina et unguenta et nimium breves
flores amoenae ferre iube rosae,
15 dum res et aetas et sororum
fila trium patiuntur atra.

Cedes coëmptis saltibus et domo
villaque, flavus quam Tiberis lavit;
cedes, et exstructis in altum
20 divitiis potietur heres.

Divesne prisco natus ab Inacho,
nil interest, an pauper et infima
de gente sub divo moreris,
victima nil miserantis Orci.

25 Omnes eodem cogimur, omnium
versatur urna serius ocus
sors exitura et nos in aeternum
exilium impositura cumbae.

HORATIUSUr *CARMINA*

II, 10

Rectius vives, Licini, neque altum
semper urgendo neque, dum procellas
cautus horrescis, nimium premendo
litus iniquum.

- 5 Auream quisquis mediocritatem
diligit, tutus caret obsoleti
sordibus tecti, caret invidenda
sobrius aula.

- 10 Saepius ventis agitur ingens
pinus, et celsae graviore casu
decidunt turres, feriuntque summos
fulgura montes.

- 15 Sperat infestis, metuit secundis
alteram sortem bene praeparatum
pectus. Informes hiemes reducit
Iuppiter, idem

- 20 summovet. Non, si male nunc, et olim
sic erit; quondam cithara tacentem
suscitat Musam neque semper arcum
tendit Apollo.

Rebus angustis animosus atque
fortis appare! Sapienter idem
contrahes vento nimium secundo
turgida vela.

HORATIUS

Ur *CARMINA*

II, 14

Eheu fugaces, Postume, Postume, labuntur anni, nec pietas moram rugis et instanti senectae afferet indomitaque morti, 5 non, si treceñis, quotquot eunt dies, amice, places illacrimabilem Plutona tauris, qui ter amplum Geryonem Tityonemque tristi compescit unda, scilicet omnibus, 10 quicumque terrae munere vescimur, enaviganda, sive reges sive inopes erimus coloni. Frustra cruento Marte carebimus fractisque rauci fluctibus Hadriae, 15 frustra per autumnos nocentem corporibus metuemus Austrum. Visendus ater flumine languido Cocytos errans et Danaï genus infame damnatusque longi 20 Sisyphus Aeolides laboris. Linquenda tellus et domus et placens uxor, neque harum, quas colis, arborum te praeter invisas cupressos ulla brevem dominum sequetur. 25 Absumet heres Caecuba dignior servata centum clavibus et mero tinget pavementum superbo, pontificum potiore cenis.	O ve, de svinner, Postumus, Postumus, de snabba åren - fromhet skall ej ge frist för rynkor, hotfull ålderdom och döden som du ej förmår betvinga; om ock du hundra tjuar varenda dag åt Pluto offrar, blidkar du honom ej, får den gud ej att gråta, vilken fjättrar med hjälp av den dystra vågen den trefalt store Geryon, Tityos och alla oss som mättas av jordens skatt, den våg som måste överfaras både av kungen och arme bonden. Förgäves undan blodige Mars vi flyr och bruten våg på dovt adriatiskt hav, förgäves fruktar vi om hösten sunnan som hotar att skada kroppen. Cocytos svart, som ringlar i långsamt lopp, du nödgas nå och se danaiders släkt - beryktad! - liksom Aeoliden Sisyphos, dömd till en evig möda. Din täcka hustru, jorden, palatset skall du lämna, intet träd, som du odlar, dig - en liten tid dess herre - följer utom cypressen, förhatligt gravträd. Cecubervin som sparats bak hundra lås skall festas upp av arvinge mera värd, förständig nog att låta färga golvet med prästerligt ädla viner.

HORATIUSUr *CARMINA*

II, 16

Otium divos rogat in patenti
pensus Aegaeo, simul atra nubes
condidit lunam neque certa fulgent
sidera nautis,

- 5 otium bello furiosa Thrace,
otium Medi pharetra decori,
Grosophe, non gemmis neque purpura ve-
nale nec auro.

- 10 Non enim gazae neque consularis
summovet lictor miseros tumultus
mentis et curas laqueata circum
tectata volantes.

- 15 Vivitur parvo bene, cui paternum
splendet in mensa tenui salinum
nec leves somnos timor aut cupido
sordidus aufert.

- 20 Quid brevi fortes iaculamur aevo
multa? Quid terras alio calentes
sole mutamus? Patriae quis exsul
se quoque fugit?

Scandit aeratas vitiosa naves
Cura nec turmas equitum relinquit,
ocior cervis et agente nimbos
ocior Euro.

- 25 Laetus in praesens animus, quod ultra est,
oderit curare et amara lento
temperet risu: nihil est ab omni
parte beatum.

- 30 Abstulit clarum cita mors Achillem,
longa Tithonum minuit senectus,
et mihi forsan, tibi quod negarit,
porriget hora.

- 35 Te greges centum Siculaeque circum-
mugiunt vaccae, tibi tollit hinnitum
apta quadrigis equa, te bis Afro
murice tinctae

- 40 vestiunt lanae - mihi parva rura et
spiritum Graiae tenuem Camenae
Parca non mendax dedit et malignum
spernere vulgus.

HORATIUS

Ur *CARMINA*

III, 9

Donec gratus eram tibi
 nec quisquam potior bracchia candidae
 cervici iuvenis dabat,
 Persarum vigui rege beatior.

5 “Donec non alia magis
 arsisisti neque erat Lydia post Chloën,
 multi Lydia nominis
 Romana vigui clarior Ilia.”

Me nunc Thressa Chloë regit,
 10 dulces docta modos et citharae sciens,
 pro qua non metuum mori,
 si parcent animae fata superstiti.

“Me torret face mutua
 Thurini Calais filius Ornyti,
 15 pro quo bis patiar mori,
 si parcent puero fata superstiti.”

Quid si prisca redit Venus
 diductosque iugo cogit aëneo,
 si flava excutitur Chloë
 20 reiectaeque patet ianua Lydiae?

“Quamquam sidere pulchrior
 ille est, tu levior cortice et improbo
 iracundior Hadria,
 tecum vivere amem, tecum obeam libens!”

III, 30

Exegi monumentum aere perennius
 regalique situ pyramidum altius,
 quod non imber edax, non Aquilo impotens
 possit diruere aut innumerabilis
 5 annorum series et fuga temporum.
 Non omnis moriar, multaque pars mei
 vitabit Libitinam: usque ego postera
 crescam laude recens, dum Capitolium
 scandet cum tacita virgine pontifex.
 10 Dicar, qua violens obstreperit Aufidus
 et qua pauper aquae Daunus agrestium
 regnavit populorum, ex humili potens
 princeps Aeolium carmen ad Italos
 deduxisse modos. Sume superbiam
 15 quaesitam meritis et mihi Delphica
 lauro cinge volens, Melpomene, comam.

Prosaöversättning

Jag har rest en vård, beständigare än brons och
 högre än pyramiders kungliga skräp, vilken ej
 förtärande regn, ej rasande Nordan kan för-
 störa eller årens oräkneliga svit eller tidens
 flykt. Inte hela jag skall dö, en stor del av mig
 skall undgå Libitina: ständigt skall jag växa mig
 fräsch i eftervärldens berömmelse, så länge
 som en präst går uppför Capitolium med en
 tyst jungfru. Där den våldsamma Aufidus
 brusar och där den vattenfattige Daunus styrt
 över lantbruksbefolkning, där skall det sägas
 att jag blivit inflytelserik från att ha varit ringa,
 varit den förste som överflyttat äolisk dikt till
 italiska rytmer. Känn, Melpomene, stolthet,
 berättigad på grund av dina insatser [för mig],
 och bekransa huld mitt hår med delfisk lager.